Glas zaveznikov

Leto II - Št. 216

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, petek 1. marca 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 10.50, mrtvaški L. 27 (osmrtnice L. 54, objave L. 13.50, finančni in pravni oglasi L. 18. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 18. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico, št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

Združeni narodi uresničili ideal

Arthur Vandenberg o prvem zasedanju

Za svobodo in pravico

WASHINGTON, 1. marca. — *Ameriški republikanski senator Arthur Vandenberg, zastopnik Michigana, ki se je pred nedavnim vrnil iz Londona, kjer se je kot ameriški odposlanec udeležil prvega zasedanje glavne skupščine organizacije Združenih narodov, je imel v sredo govor, v katerem je med drugim rekel:»*

«Odkrito vam takoj v začetku povem, da se vračam iz Londona z mešanimi občutki. Nikakor si ne utvarjam, da bi moral biti mir na svetu avtomatično zagrajen samo zaradi tega, ker je zdaj pričel delovati mehanizem Združenih narodov. Vračam se z mnenjem, da bo mogoče doseči mir, če ga ne bodo Sovjetska zveza, Velika Britanija in Združene države s kakim individualnim ali kolektivnim dejanjem onemogočile.

V 37 dneh so Združeni narodi spremenili ideal v resničnost.

Preden smo prišli do nekaterih sklepov, smo imeli trda nasprotja in spore. Toda nato so vsi prizadeti ugodno sprejeli vse sklepe. Ni bilo nikakega suma nelojalnosti ali sabotaže.

Na glavni skupščini Združenih narodov smo pričeli skupno preučevati metode, ki naj dovedejo do mednarodnega nadzorstva nad atomsko silo. To je pot za ohranitev civilizacije pred nevarnostjo atomske sile, ki bi bila smrtna za človeški rod.

Na glavni skupščini Združenih narodov so dali znak za nevarnost pred lakoto, ki grozi neštetim narodom. Enostavno omenjanje pa seveda ne bo rešilo tega vprašanja. Besedam morajo slediti dejanja.

Glavna skupščina organizacije Združenih narodov je s skupnim namenom članov Združenih narodov, soglasno vlila vsem narodom, ki so še nesvobodni, novo upanje, ki jim kaže možnost avtonomnih vlad. Sklenila je tudi pospeševanje svobode tiska po vsem svetu, in sicer s posebnimi organi, ki jih bodo ustanovili na bodočem septembrskem zasedanju organizacije Združenih narodov. Glavna skupščina je vlila pogum tudi vojnim beguncem, in sicer s tem, da jih ni obvezala k vrnitvi proti njihovi volji.

Varnostnemu svetu so predložili tri spore; vsi se nanašajo na prisotnost čet na tujem ozemlju. Ko so jih popolnoma pretresli, so po spravljivem ameriškem predlogu rešitev vsakega vprašanja prepustili neposrednim pogajanjem med prizadetimi državami. Zelo važno pa je, da se je to zgodilo, ako so jih popolnoma pretresli.

Listine Združenih narodov — je nato dejal Vandenberg — niso sestavili za pospešitev sankcij in za uporabo sile. Sestavili so jo, da bi se jih po možnosti izognili in da bi vojno preprečili, ne pa jo sprožili. Listina določa uporabo vseh mogočih neposrednih pogajanj, preiskav, arbitraže, načinov poravnave in pravne ureditve pred uporabo trdih poračilnih sredstev.

V vsakem časopisu berem: Kaj hoče zdaj Sovjetska zveza? To je seveda največja neznanka našega časa. To vprašanje si stavimo v Mandžuriji, v vzhodni Evropi in v Dardanelah, v Italiji, kjer je Sovjetska zveza, govoreč v imenu Jugoslavije, že obrnila svojo pozornost na poljske oddelke. Enako vprašanje si stavimo v Iranu, v Tripolitaniji, v baltiških in balkanških državah, na Poljskem, v kanadski prestolnici, na Japonskem in včasi celo po pravici pri nekaterih dogodkih v Združenih državah. Kaj hoče Sovjetska zveza. Ne smemo se čuditi, če si v Londonu zastavljajo isto vprašanje. Manj čudno je, da bi odgovor v Londonu ali kjer koli drugje življenjsko važno vplival na usodo Združenih narodov.

ARTHUR VANDENBERGER

Tekmovanje ideologij

Bilo bi pa popolnoma brez koristi, če bi si prikrivali dejstvo, da si stojita v organizaciji Združenih narodov nasproti dve veliki tekmujoči ideologiji — demokracija na zahodu in komunizem na vzhodu — v obupni potrebi po medsebojnem razumevanju pri iskanju skupne osnove za dosego miru za obe.

Koncem koncev to pomeni, da stojita dve največji predstavnici teh tekmujočih ideologij, Sovjetska zveza in Združene države pred isto potrebo medsebojnega razumevanja, tako v okviru organizacije Združenih narodov, kakor tudi izven nje. Po mojem mnenju lahko živimo skupaj v vzdušju pametne sloge če bodo Združene države ob vsaki priliki govorile tako jasno, kot Sovjetska zveza, če bodo Združene države svoje namene in svoje ideale vedno enako vztrajno zagovarjale, kot jih zagovarja Sovjetska zveza in če se bomo postavili na stališče moralnega vodstva, ki smo ga prepogosto zanemarjali. Položaj zahteva potrpežljivost in dobro voljo, ne pa omahovanje.

Če se Sovjetska zveza resnično boji, da bi njeno varnost ogrožal kak novo pojavljeni napad, bi bil pripravljen obnoviti ponudbo izpred enega leta o neposredni pogodbi za vzajemno obrambo pod vodstvom Združenih narodov v primeru, če bi znova vstal kak napadalec osi.

V vsakem primeru, ob vsaki priložnosti narodi sveta ne smejo prenehati povzdigovati boja za mir, če naj ta resnično rodi sadove.

To bo zahtevalo stalno, krepko, pogumno vodstvo, da bodo ostali Združeni narodi v mejah svojih dolžnosti. Naloga Združenih držav pa je, ponovno rečeno vedno delati po njihovi tradiciji za svobodo in pravico.

BAKERJEVO POJASNILO

London, 1. marca

Na vprašanje, naj pojasni razlog, zaradi katerega so sovjetske oblasti odklonile anglo-ameriški preiskovalni komisiji za Palestino dovoljenje za obisk Madžarske, Bolgarije in Romunije, je britanski državni minister Noel Baker v sredo izjavil v spodnji zbornici: «Sovjetska vlada mi je izjavila, da ni potrebno, da bi komisija obiskala te tri države, ker določila o premirju z vsako teh držav prepovedujejo kakršno koli rasno razlikovanje in da zavezniška nadzorstvena komisija strogo nadzoruje spoštovanje tega načela.

BRITANSKO DRŽAVLJANSTVO DOLOČENIM TUJCEM

London, 1. marca

Včeraj so uradno javili, da so storili posebne ukrepe za podelitev britanskega državljanstva nekaterim kategorijam tujcev. V prvi vesti pridejo v postev tisti, ki so služili v britanski vojski in v britanski trgovinci mornarici ter zasebniki, ki so prispevali k vojnemu naporu in blagostanju države.

EKSPLOZIJA V GRADCU

Dunaj, 1. marca

V teku zborovanja, ki je bilo v sredo v Gradcu, je na britanskem zanedbenem področju v Avstriji eksplodirala majhna bomba. S tem bila izrečena dobrodošlica sovjetski sindikalni delegaciji.

KOMISIJA ZA JUL. KRAJINO

LONDON, 1. marca. — Namestniki zunanjih ministrov Velike Britanije, Združenih držav, Francije in Sovjetske zveze so včeraj ponovno pričeli z delom, ki so ga za teden dni prekinili zaradi vrnitve francoskega odposlanca v Pariz. BBC poroča, da so sklenili sestaviti komisijo izverencev, ki bo v najkrajšem času odšla v obmejni predel med Italijo in Jugoslavijo, da bo pripravila poročilo ter določila mejno črto. Po poročilu BBC bodo pri določitvi meje upoštevali etniko vprašanje tako, da bo vprašanje manjšin zmanjšano na najmanjšo mero. Upoštevali pa bodo tudi gospodarski in zemljepisni značaj področja.

Med svojim delom bo morala komisija preučiti listine o vprašanju italijansko-jugoslovanske meje, ki stajih Svetu zunanjih ministrov, predložili jugoslovanska in italijanska vlada ter predloge, ki so jih Svetu predložile vlade drugih Združenih narodov.

POOBLASTILO SPAAKU

Bruselj, 1. marca

Sinoči so objavili, da je belgijski regent princ Karel podelil odstopivšemu socialističnemu zunanjemu ministru Paulu Henriju Spaaku nalogo, da preuči možnost sestave nove belgijske vlade.

Voditelj krščansko socialistične stranke August de Schrijver je včeraj izjavil, da je socialistična stranka odklonila ponudbo krščansko-socialistične stranke po sestavi koalicijske vlade, ker njen program ne bi dovoljeval udeležbe komunistične stranke.

Iz Bruxellesa poročajo, da je politični urad komunistične stranke izjavil, da bo kategorično odklonil sodelovanje v kateri koli vladni sestavi s krščanskimi socialisti.

AMERIŠKO PRESENEČENJE

London, 1. marca

Po poročilu, ki ga je poslal listu «Times» njegov washingtonski dopisnik, je izjava generala Tročenka, načelnika glavnega stana maršala Malinovskega, po kateri «se je velik del sovjetske vojske v Mandžuriji že umaknil», povzročilo v Washingtonu veliko presenečenje, ker nasprotuje vsem poročilom, ki jih imajo o tej zadevi.

Dopisnik dodaja, «da po ameriškem stališču sovjetske čete v Mandžuriji in ameriške na Kitajskem dejansko niso v enakem položaju. Američane so na Kitajsko povabili in jih prosili, naj ostanejo tam, Sovjeti pa so se s kitajsko vlado sporazumeli, da bodo do 1. februarja umaknili svoje čete».

Razgovori o umiku iz Sirije in Libanona

V smislu sklepov Varnostnega sveta

PARIS, 1. marca. — Včeraj so se v Parizu pričeli anglo-francoski vojaški razgovori za sestavo skupnih načrtov za umik britanskih in francoskih čet iz Sirije ter Libanona.

Veliko Britanijo zastopata general Robert Stone in general G. A. Pilleau, Francijo pa general Larminat in polkovnik Mayer.

Britanski in francoski uradniki naglašajo, da bodo razgovori «popolnoma tehničnega značaja in da verjetno ne bo prišlo do nobenih težav». Na razgovore pa vsekakor gledajo kot na izhodišče za predlagano konferenco štirih držav, ki jo je pred kratkim predlagal v Londonu Bidault in ki bi se je udeležili tudi Sirija in Libanon.

Francoski minister za Levant grof Ostrorog je označil sedanje razgovore kot redni in neposredni dodatek k decembra lanskega leta podpisanemu francosko-britanskemu sporazumu o skupnem ter čimprejšnjem umiku v enakem razmerju».

Na predvečer razgovorov je francoski zunanji minister Bidault v zunanjepolitični komisiji francoske narodne skupščine izjavil, da se bo Francija držala sklepa Varnostnega sveta.

Bidault je potrdil svojo željo, da želi upoštevati duh sklepa, ki ga je Varnostnemu svetu predlagal voditelj ameriške delegacije Edward Stettinius, ki je izrazil upanje sveta, da bosta «Velika Britanija in Francija po možnosti čimprej organizirali izpraznitev Levanta».

Bidault je dodal: «Ne mislimo dopustiti, da bi angleško-francoski sporazum o Levantu (ki predvideva, da ostane Levantu nekaj francoskih čet kot jamstvo za varnost) postal pretveza za nedoločeno podaljševanje bivanja francoskih sil v Libanonu».

V krogih francoskega zunanjega ministrstva omenjajo, da bi Francija zelo rada zaupala nalogo vzdrževanja reda Varnostnemu svetu, ki je ustanovljen v te namene.

Sirijski ministrski predsednik Saadullah Al Jabri je bil predhodno izjavil, da je njegova vlada sklenila pričeti pogajanja s Francijo «samo pod pogoji enakosti». Dejal je, da se morajo ta pogajanja neobhodno omejiti le na tehnična vprašanja o umiku čet.

FRANCIJA IN KITAJSKA

Cungking, 1. marca

Včeraj so v Cungkingu podpisali s katero se Francija odpoveduje izventeritorialnim in drugim sličnim pravicam na kitajskem ozemlju. Te pravice 44 let segajo nazaj.

ZAPISKI

ZA BODOČNOST SLOVENSKEGA NARODA

«Koroška kronika», glasilo britanske obveščevalne službe za koroško, je objavila pod naslovom «Stanovske zadeve» naslednji članek:

I.

Narod ima lahko dva nosilca svojega narodnega etosa in svojega poslanstva: vrhnjo plast vladajoče inteligence, ki lahko z močjo svoje oblasti obrača narodovo usodo, ali pa spodnjo plast množice preprostega ljudstva, ki sporočilo svojih očetov in dedov s svetim spoštovanjem ohranja iz roda v rod, ne da bi moglo temu izročilu dodati bistvene nove elemente.

Če se pri vprašanju koroških Slovencev ustavimo najprej pri narodnem izobraženstvu, potem moramo ugotoviti, da 700 let slovenske zgodovine na Koroškem doslej še ni prineslo prilike, da bi ta vrhnja slovenska plast mogla posebnosti naše narodne individualnosti z močjo javne oblasti uveljaviti in jim dajati sodoben izraz. Vendar pa je slovensko izobraženstvo in zlasti slovenska narodna duhovščina vse doslej tako tesno živela z narodom, da je vsaj v tistem krogu, kjer je vse do nastopa hitlerizma vladala volja ljudstva in ne vsemogočnost državnega nasilja, torej vsaj v krogu gospodarsko samostojnih slovenskih družin, gojila in netila narodno ljubezen ter krepila vero v narodno vstajenje.

Ne bomo se pri tem ozirali na tiste poedince, ki so zaradi možnosti, priti do koščka boljšega kruha, zatajili svoj rod in sebe samega. V vsakem narodu in v vsaki dobi se najdejo taki ljudje. To vprašanje spada končno v sestav vprašanj javne morale, kakršnih je mnogo in o katerih bi bilo kdaj tudi vredno pisati.

Prav tako pa je treba ugotoviti, da morajo tudi za izobraženstvo, ki nima prilike sodelovati pri vodstvu javnih poslov, biti dane realne možnosti gospodarskega obstanka. Zlasti v novem, demokratičnem ustroju to kot samo ob sebi umeven pogoj že predpostavljamo.

O nalogah narodnega izobraženstva je zgoraj skoraj vse povedano. Da te naloge z vse večjim razvojem in napredkom narodov rastejo, je jasno. Da mora biti svobodnemu narodu dana možnost prelivanja kulturnih vplivov po vsem narodnem telesu, je prav tako naravno. Kar pa zadeva politične naloge, za katere je predvsem odgovorno narodno izobraženstvo, je jasno, da ne sme biti ovir pri izvrševanju tistih nalog, ki so bistvenega pomena za ohranitev narodne samobitnosti.

V kolikor gre za nujne omejitve narodne suverenosti, do kakršnih bodo končno prisiljeni v interesu složnega sožitja evropskih kulturnih narodov tudi drugi, je stvar posebne politične modrosti narodnih voditeljev, da v prilikah, ki jih ne morejo sami ustvarjati, dosežejo kar največ koristi za svoj narod. Bog daj koroškim Slovencem take voditelje in tako izobraženstvo, ki bo z vsakim utripom srca živelo le za skupne koristi. Narod pa, ki mu je tujčevo nasilje uničilo ali izkvarilo toliko dragocenih sil, naj ne odneha v skrbi in žrtvah za rast novega rodu prave narodne inteligence!

Tisti del udov našega naroda, ki ga domača zemlja ni mogla neposredno preživljati, je moral od doma, s trebuhom za kruhom. Taka usoda je bila namenjena sicer tudi mnogim v ostalih slovenskih deželah, toda tam so tudi izven doma še vedno slovenski ljudje, kar je precej drugače. Tukaj pa, na Koroškem, je skozi to rano odtekal večji del slovenske krvi.

Amerika predlaga trojno izjavo

Vlade preučujejo špansko vprašanje

Washington, 1. marca

Francoske oblasti so danes ob 0. uri formalno zaprle francosko-špansko mejo.

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo, da je od Francije prejelo noto, v kateri zahteva podporo, da bi postavila špansko vprašanje na zasedanju, ki se bo pričelo 21. marca v New Yorku, pred Varnostni svet organizacije Združenih narodov. V noti — poroča I. N. S. — poziva Francija Združene države, naj podpro njene obtožbe, po katerih predstavlja Francov režim grožnjo za mednarodni mir.

Zunanje ministrstvo noto opreučuje. Enako noto je francosko zunanje ministrstvo izročilo tudi britanskemu in sovjetskemu veleposlaniku.

Zunanje ministrstvu je tudi javilo, da je francoska vlada v glavnem sprejela ameriški predlog tristranske izjave obsodbe Francovega režima.

Britanska vlada do zdaj še ni dala odgovora, toda britanski poslanik lord Halifax se je sestal z ameriškim zunanjim ministrom Byrnesom. Vladni krogi so mnenja, da bo britanska vlada v kratkem v glavnem sprejela ameriški predlog.

Ameriski noti Veliki Britaniji in Franciji pravjo, da je zunanje ministrstvo na podlagi v Nemčiji zbranih podatkov pripravilo zelo obširno dokumentacijo, ki obsozuje Francovo vlado dvoreznosti v odnošajih z osnimi silami med vojno.

Dokument o sodelovanju

Omenjenih dokumentov Veliki Britaniji in Franciji niso izročili, predlagali pa so, da bi jih objavili istočasno z izjavo treh velesil v publikaciji, podobni ameriški «Modri knjigi», ki so jo nedavno zidali o delovanju fašistov v Argentini.

Iz pristojnega vira zatrujejo, da bi od Združenih držav predlagani skupni izjavi priznali začasno vlado, sestavljeno na široki podlagi, ki bi sestavila novo demokratično špansko ustavo. Na ta način bi prekinitev diplomatskih odnosajev med tremi velesilami in Francovo vlado postala dovrseno dejstvo ter bi dela španskemu narodu razumeti, da se te tri vlade ne želijo materialno vmešavati v notranje zadeve Španije in je zato njena dolžnost, da se reši Franca.

Vlada Združenih držav želi, da bi to izjavo objavili istočasno in v isti obliki v Londonu, Parizu in Washingtonu.

Voditelj španskih socialistov Julio Alvarez del Vayo je včeraj sporočil, da bo francoski zunanji minister Georges Bidault danes zvečer uradno sprejel ministrskega predsednika španske republikanske vlade v izgnanstvu Jose Giral.

Radijska postaja v Brüslju je včeraj zvečer javila novico francoske obveščevalne agencije, da so španski republikanci zasedli španski konzulat v Sete, francoskem pristanišču v Sredozemlju, približno 150 km severno od španske meje.

Jose Giral je izjavil v Parizu, da so republikanci pripravljeni takoj prevzeti oblast v Španiji.

Pretendent na španski prestol, Don Juan, in njegovi pristaši v Lisboni se niso udeležili službe božje, ki je bila v Lisboni na pobudo španskega poslaništva v spomin španskih kraljev, predvsem pa v spomin pokojnemu kralju Alfonzu, očetu Don Juana.

MANJŠINSKI SPORAZUM

New York, 1. marca

BBC je včeraj javila po ameriški radijski oddaji, da sta Madžarska in Češkoslovaška podpisali začasni sporazum o izmenjavi manjšin.

PRIJATELJSKA POGODBA

London, 1. marca

Moskovska radijska postaja je v sredo javila, da so podpisali pogodbo o prijateljstvu in vzajemni pomoči med Sovjetsko zvezo in Ljudsko republiko Mongolijo.

Za Sovjetsko zvezo je pogodbo podpisal komisar za zunanje zadeve Molotov, za Ljudsko republiko Mongolijo pa ministrski predsednik maršal Čoi Balsan.

Svečanosti je prisostvoval generalisim Stalin.

Pogodba vsebuje tri določbe:

1) medsebojna posvetovanja v primeru, če bi eno izmed obeh držav ogrožala tretja sila;

2) vojaško ali drugačno pomoč v primeru napada po tretji sili;

3) takojšen umik čet, ki so prišle na pomoč, z ozemlja druge države, čim se bo izkazalo, da čete niso več potrebne.

PREPOVED DEMONSTRACIJ

KAIRO, 1. marca

Egiptovske oblasti so prepovedale tihe demonstracije in glavno stavko, ki jo je izvedel odbor visokošolcev in delavcev, ki bi morala biti prihodnji ponedeljek v Nairu zaradi počastitve mrtvih, ki so padli pri neredih v torek.

Krojenje usode bodoče Nemčije

Vprašanje Porurja in notranjih zadev

FRANKFURT, 1. marca. — Neko včerajšnje poročilo «New York Herald Tribune» pravi, da «ameriško zunanje ministrstvo sicer še ni obvestilo Pariza o odklonitvi francoske zahteve po internacionalizaciji Porurja, da pa ni nikakega dvoma, da Amerika in Velika Britanija temu nasprotujeta».

Ta vtis so dobili iz izjav brigadnega generala Williama H. Draperja, glavnega gospodarskega svetovalca ameriške vojaške uprave na četrtkovi zaključni seji dvodnevne konference neemških gospodarskih strokovnjakov na ameriškem in britanskem zasedbenem področju, po katerih je Washington sklenil, naj ostane Porurje nemško.

«International News Service» poroča v neki brzojavki londonskemu listu «News Chronicle» iz Frankfurta, da je general Draper izjavil, da se zavezniška vojaška uprava v Nemčiji odločno upira zahtevam po internacionalizaciji Porurja.

Komisija svetovne sindikalne zveze, ki se je nedavno mudila na obisku v Nemčiji, je v svojem poročilu predlagala podaljšanje zasedbe Nemčije. Poročilo pravi, da bi morali zavezniki ostati v Nemčiji toliko časa, dokler ne bi imeli zagotovil, da Nemčija nima več volje in moči, da bi motila svetovni mir. Poročilo omenja tri bistvene pogoje za mir: 1. popolno preusmeritev nemških tovarn v mirnodobno proizvodnjo; 2. uničenje kaste «Junkerjev» z razdelitvijo veleposestev; 3. hitro počiščenje nacistov iz industrije.

Ameriški zunanji minister je sporočil, da bodo prve dni marca odprli v Berlinu, Frankfurtu, Hamburgu, Bremenu, Münchenu in Stuttgartu ameriške konzulate. Opravljali bodo običajne konzularne posle. Pooblaščeni bodo tudi izdajati ameriške potne liste in vizume emigrantom, ki bodo lahko uživali privilegije po zakonu o naseljevanju iz l.1924.

ZADNJE VESTI

Predsednik Truman je zahteval prekinitev diplomatskih odnosaje s Frankovo Španijo.

Ameriški zunanji minister Byrnes je imel veraj v «Oveseas Press Clubu» govor, v katerem je med drugim dejal, «da bi lahko le neodpustljiva tragedija zmot dovedla do resnega spopada med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo».

Narod Združenih držav spoštuje in občudnje svoje zaveznike in želi, da bi se prijateljstvo in sodelovanje nadaljevalo.

Nobene pravice nimamo, da bi vzdrževali svoje čete na ozemlju drugih suverenih drav brez njihovega svobodno izraženega privolenja.

Nobena država nima pravice, da bi si prilastila domnevno sovražno premoženje v osvobojenih deželah in v deželah bivših osnih satelitov, dokler zavezniki ne dosežemo sporazuma o reparacijah.

SOPHOULIS POLICIJI

London, 1. marca

Atenska poročevalska agencija javlja da je grški ministrski predsednik So phoulis v dnevnem povelju opozoril, naj da se policija zadrži politično nepristransko. «Odločil sem se postopati naje strožje proti tistim članom policije — je dejal — ki bodo delali raziko med raznimi političnimi skupinami in raznimi državjani na osnovi svojga vselnega mišljenja.

ARABSKO SODELOVANJE

London, 1. marca

Vrhovni arabski odbor za Palestino je včeraj sklenil, da bo sodeloval z angleško-ameriško preiskovalno komisijo, ki jo v kratkem pričakujejo v Palestini.

Indija pričakuje britanske odposlance

Mir v Bombayu

Bombay, 1. marca

Zadnja poročila pravijo, da je položaj v Bombayu že povsem reden in da bodo čete umaknili iz mesta. Del posadke kraljevske indijske mornarice ter kopnih oddelkov so izločili. O incidentih ne poročajo. V kratkem bo pričela z delom preiskovalna komisija. Na treh letališčih RAF-a so se indijski vojaki vrnili v službo. Indijske čete, ki jih uporabljajo v neki vojaski delavnici blizu Sekunterabada in ki so pričele stavkati iz solidarnosti do mornarjev v Bombayu, so se že vrnile na delo.

Mahatma Gandhi je obsodil zadnje nerede in pozval člane kongresa, naj bodo potrpežljivi in naj z zaupanjem pričakujejo prihod delegacije treh angleških ministrov, ki bo v kratkem prispela v Indijo. Gandhi je dodal, da dokazuje nezaupanje v angleško delegacijo pomanjkanje vsake jasnovidnosti. Gandhi se je dvakrat sestal s kancierjem kneže zbornice Nababbo iz Boopala, ki je izjavil, da so razpravljali o vprašanjih, ki se tičejo indijske države — kneževin, ki jih vodijo indijski princi. Prvemu razgovoru je prisostvoval tudi Aga Kan.

Voditelj kongresne stranke v Bombayu Sardar Vallabhai Patel je na shodu v Bombayu opozoril naj se ne puste begati od tistih, ki skušajo izkoristiti protiimperialistično mišljenje in politično prebujenje množice ter jo zavesti na kriva pota. Omenil je, da kongres ni dal nobenega znaka za vstajo proti vladi in izjavil zborovalcem, da vodstvo kongresa lahko izmenjajo, če mislijo, da se je zmotilo; dokler pa priznavajo sedanje voditelje, se morajo vsi ravnati po njihovih navodilih. Patel je pripomnil, da deluje kongres redno in mirno na področju obnove n dodal, da skuša komunistična stranka spraviti na napačno pot in zatreti rodoljubje množice.

Bivši predsednik indijskega narodnega kongresa Pandit Nehru je izjavil, da za dosego svobode v Indiji nikakor ne bo uporabljal sile. Dejal je, da imajo Indijci vse pogoje in lastnosti za dosego svobode, da pa jim manjka discipline, kar je bistveno za svobodno državo.

Vrhovni poveljnik britanskih čet v Indiji general Auchinleck je po radiu govoril o nedavnih neredih v Indiji. Dejal je, da izraz «stavka» ni na mestu, in da je pravilna beseda «upor». Ponovno je zatrdil, da ne bodo izvedli kolektivnih kazni ali maščevalnih ukrepov, da pa ni nikdar obljubil in tudi ne mislil obljubiti da bi mogli kazni ulti podpihovalci neredov in ljudje, katerim bodo dokazali osebno krivdo. General Auchinleck ni zanikal, da ne bi moglo biti razlogov za nezadovoljstvo. Nekaterim zahtevam ne bo mogoče ustreci, v kolikor pa so zakonite, jim bodo čimprej ustregli. Izjavil je, da kot vojaški poveljnik nima nicesar skupnega s politiko in ne more dopustiti političnih spletk med oboroženimi silami v Indiji. Vsak pojizkus upora ali napada na disciplino bo strogo zatrl ne le v korist oboroženih sil samih, marveč tudi v korist bodocnosti Indije.

O indijskem vprašanju sta razpravljali tudi britanska spodnja zbornica in zbornica lordov. V poslanski zbornici je govoril Attlee, v lordski pa minister za Indijo lord Patrick Lawrence. Oba sta izjavila, da britanska vlada odobrava stališče, ki ga je ob priliki upora v indijski mornarici zavzel sir Auchinleck. Attlee je izjavil, da bo vlada podprla njegovo stališče; sir Auchinleck po pravici uživa zaupanje vseh krogov, ki so odgovorni za britansko in indijsko mnenje. Attlee je tudi izjavil, da voditelji kongresa in muslimanska zveza soglašajo, da je treba te nerede obsoditi in napraviti konec nemirom, da pa je komunistična stranka objavila manifest, v katerem se zahvaljuje javnosti za podporo.

Podobno izjavo je dal lordom Lawrence. Konservativec Richard Butler je sporočil Attleeju, da se opozicija pridružuje sklepu vlade v pogledu odobritve poslanice vrhovnega poveljnika v Indiji in podpira kakršen koli ukrep za vzpostavitev reda.

Minister za Indijo lord Patridk Lawrence, i bo skupaj s trgovinskim ministrom sir Staffordom Crippsom in prvim lordom admiralitete A. V. Alexandrom v posebni misiji odpotoval v Indiji, je na neki večerji izrazil zaupanje v svojo misijo; posebno tudi zaradi tega, ker ga bodo spremljali sposobni ljudje. Dejal je, da je indijsko vprašanje zelo zapleteno in da pot za rešitev vprašanja še ni popolnoma jasna. Izjavil pa je, da mora podoba svobodne Indije, kateri željo pustiti njeno čast in ponos, dati in bo dala odposlanstvu novih sil, da bo z indijskimi zastopniki lahko našla pot sodelovanja. Lawrence je dejal, da odhajajo zaradi tega, da bi izpolnili angleške obljube ter obveznosti in da pri pogajanjih ne bodo skušali doseči ničesar, kar bi bilo nezdružljivo s svobodo Indije pri upravljanju njenih zadev. Dejal je, da bodo izhajali iz načela, da je stvar zastopnikov Indije, da si sami izberejo ustavno obliko, na podlagi katere bo Indija uživala svobodo.

Voditelj indijske delegacije za prehrano sir Ramaswami Mudaliar je po radiu govoril o svojem poslanstvu v Veliki Britaniji in izjavil, da je naletel v razgovorih z merodajnimi činiteiji na veliko razumevanje težega prehranjevalnega položaja Indije. Delegacija bo odpotovala tudi v Washington. Indijska liga v Ameriki je napovedala obširno kampanjo za pomoč ameriškega prebivalstva težkemu prehranjevalnemu položaju, v katerem je Indija. Kampanjo bo vodila ameriška pisateljica Pearl S. Buckova, ki je častna predsednica.

DELNI IZIDI ARGENTINSKIH VOLITEV

London, 1. marca

Zadnje vesti o predsedniških volitvah v Argentini beležijo nekoliko več glasov za Perona v nasprotju z dr. Tamborinijem. Peron je dobil veliko večino v treh pokrajinah, Tamborini pa v dveh.

Do včeraj zjutraj so bili znani naslednji izidi:

San Louis: Tamborini 10.569, Peron 9032;

San Juan: Tamborini 3944, Peron 3169;

Larioja: Peron 1.353, Tamborini 1.056;

Santiago del Estero: Peron 5.778, Tamborini 3.895;

Jujuy: Peron 3.058, Tamborini 2.353.

KULTURA

Smrt slovaškega književnika dr. Janka Jesenskega

Na zadnji dan v preteklem letu je v Bratislavi umrl slovaški pesnik in novelist dr. Janko Jesensky, kateremu je pred nedavnim češkoslovaška vlada izkazala priznanje za njegovo delo s tem, da ga je proglasila za «narodnega umetnika». Jesensky je vstopil v književnost kot tridesetletnik na prelomu stoletja. Najglobokejši izvori, iz katerih je njegov pesniški duh črpal, so bili Puškin, Lermontov in Nekrasov. Jesenskega lahko imamo za pesnika na razpotju med romantizmom in realizmom na eni strani in simbolizmom na drugi strani. Prvi njegovi verzi so onjeginski, toda pozneje je njegov verz vedno bližji ironji. Zna mojstrsko in zaničljivo predstaviti karikature iz salonov «gornjih deset tisočev». Verzi, katere je pisal pred izbruhom prve svetovne vojne, so napolnjeni s socialnim in narodnim duhom. V drugi zbirki verzov, ki je izšla v času svetovne vojne v Petrogradu, je Jesensky že vodilni pesnik narodnega odpora in vstaje (Iz ujetništva). Zadnja njegova zbirka pesmi je «Po viharju», ki jo je izdal l. 1932, v kateri se je zopet vrnil k svojemu staremu tonu, čeprav se ni nikoli oddaljil od vsakdanjega življenja in idejnega razvoja, katerega je budno zasledoval s svojo kritično ironijo.

Jesensky je poleg stihov pisal tudi prozo. V več prvovrstnih novelah je odlično opisal malomeščansko sredino; izdal jih je v knjigi pod naslovom «Malomeščanske razprave». Glavne postave in sredino je očrtal ironično, da celo sarkastično. Iz te dobe so tudi znana njegova dela «Cesta v svobodo», roman «Demokrati», poleg tega je pa tudi mnogo prevajal zlasti Puškina, Jesenina in Bloka. V času zasedbe se je Jesensky aktivno udeležil dela v ilegalnem odporu in njegove revolucijske pesmi so tajno pošiljali v London, kjer so jih tudi tiskali. Po osvoboditvi so ga izbrali za člana Slovaškega narodnega sveta.

Z dr. Jankom Jesenskim odhaja iz vrst slovaških književnikov osebnost, ki je s svojim delom zbrala najboljše slovaške književne tradicije in v njem se je spojila dediščina slovaškega duhovnega preroda z živo sedanjostjo. S celo svojega umetniškega izražanja je v pesništvo prinesel polno življenje, pokazal književnosti nove poti in s tem postavil svojo osebo v službo naroda. Velika ljubezen, ki jo je gojil do slovaškega naroda in njegov posteni značaj sta ga postavila v prve vrste literarnih bojevnikov za svobodo, saj se v njem ne da odděliti pesnika od bojevnika.

ZANIMIVOSTI

Na razpravi pred vojaškim zaveznikom sodiščem v Koburgu so sodili skupino nemških mladeničev, katere so ujeli pri odkritju saboterske skupine. Ob tej priliki so zaplenili tudi znatno količino razstreliv. Skupina je delovala pod nazivom «krščanski raziskovalci». Tiskali in razdeljevali so knjižice, v katerih so napadali zaveznike. Sestavljali so tudi sezname nemških žen in deklet, ki so se družile z zaveznišimi vojaki. Napadli so neko 15 letno nemško dekle, katero so našli v družbi ameriških vojakov. Pri izrekanju sodbe je polkovnik W. S. Bailey izjavil: «Podoben primer bi imeli v Združenih državah za čudnega in fantastičnega. Toda smo v Nemčiji in ne smemo pozabiti, da je bilo pred 25 leti tudi Hitlerjevo delovanje čudno in fantastično».

• • •

Znani francoski pisatelj Georges Duhamel je odstopil kot stalni tajnik francoske Akademije Znanosti. Odklonil je vsako pojasnilo o razlogih odstopa. Domnevajo, da se ni strinjal z izbiro 14 kandidatov za člane akademije, ki so bila prazna. To je prvi primer v letopisih francoske akademije.

IZ JUGOSLAVIJE

Jugoslovanska vlada je obvestila ustanovo UNRRA, da ima pripravljenih 2.000 ton cementa za Albanijo. S tem je pripravljena Jugoslavija sodelovati po načelih Združenih narodov, pravi Tanjug.

Na Koroškem pri Karlovcu so obnovili most, ki so ga porušili med vojno. Most je velike prometne važnosti in so ga dogradili v treh mesecih, kar je polovica predvidenega časa.

V Beogradu so sestavili pripravljalni odbor Jugoslovansko-češkoslovaškega društva, ki naj bi skrbelo za poglobitev medsebojnih stikov.

V Beograd je prispelo predstavništvo ruskega patriarha Alekseja, da bi obiskalo srbsko pravoslavno cerkev. V odposlanstvu sta pravoslavni škof Sergej iz Kirovgrada in Odese in patriarhov osebni tajnik. Obiskala sta škofijanskega škofa Josipa, kateremu sta poklonila dragoceno mitro, darilo patriarha Aleksija iz Moskve.

IZ SLOVENIJE

S prvim marcem bo stopila v veljavo nova uredba o kaznovanju lažjih cestno-prometnih prekrškov, ki jih bodo kaznovali kar narodni miličniki na mestu kršitve. Naredba navaja seznam lažjih cestnoprometnih prekrškov, med katerimi so najobičajnejši: hoja po cestišču, napačno prekoračenje ceste, nošnja dolgih predmetov po pločniku, vodenje koles po pločniku, nepravilna vožnja s kolesom, vožnja brez luči in podobno.

Pri okrožnem sodišču v Ljubljani so pod obtožbo vojaškega oz. političnega sodelovanja z okupatorjem, aretacij, ovaduštva in plenjenja, razpisali naslednje razprave: Svigelj Viktor iz Borovnice, Goršič Jože in Novljan Janez iz Žalne, Škof France iz Dolenje vasi, Antičević Peter iz Logatca; Noč Matevž iz Gorij pri Bledu, Mencinger France iz Gorij, Cimžar Jakob iz Komende, Klug Johan in Regenhard Ervin iz Slezije, Siegel Rudolf iz Češkoslovaške, Paljaga Deša iz Maribora, Böhm Milena in Rihard ter Javornik Hans iz Jarš, Žagar Jože iz Rudnika, Mavser Jožica iz Črnuc, Bartol Mirko iz Dravelj, Beuerman Rihard z Vrhnike, Slatner Marija iz Šmarce, Oman Rudolf z Jesenic, Buh Jože iz St. Jošta nad Vrhniko, Novljan Janez in Vrenko France iz Ljubljane.

Britanski list «News Chronicle» je objavil vest, da so zvezdoslovci v papeževi zvezdarni Castel Gandolfo odkrili nov komet. V tej zvezi je zvezdar pater Stein povedal, da je strojnik zvezdarne pater Matteo Timmers opazil na fotografskem posnetku neba v noči med 1. in 2. februarjem med Malim in Velikim vozom majhno, komaj tri in pol milimetra dolgo črtico v severo-južni smeri. Prihodnjo noč so ugotovili, da se je domnevni obiskovalec pomaknil za stopinjo v južno-severni smeri proti ozvezdju Velikega voza. O odkritju so brzojavno obvestili zvezdoslovno centralo v Kopenhagnu in ameriškem Cambridgeu, ki bosta obvestili ostale zvezdarne po svetu.

• • •

Bolnišnice in ambulante v Moskvi se borijo proti epidemiji influence, ki je napadla moskovsko prebivalstvo. Izdali so izredne ukrepe.

• • •

V poletju 1945 je britansko letalo «Aries» izvedlo več poletov preko severnega pola, da ugotovi čim točneje položaj magnetičnega pola. Poveljnik D. C. McKinley je izjavil, da so doseženi rezultati velikega pomena in da bo RAF nadaljeval z raziskovanjem. Ugotovili so, da je magnetični pol 450 km severno-severno-zahodno od polotoka Boothia in ne na polotoku, kakor so mislili do zdaj.

• • •

Trdnjava pod mestom. Britanska vlada je odkrila nekaj podrobnosti o podzemskih trdnjavah pod Londonom, izmed katerih je bila največja prav pod središčem mesta in je bila pripravljena, da se v primeru nemške invazije vanjo vseli vojno ministrstvo in glavni stan, skupaj približno 2000 oseb. Ta trdnjava je imela svojo električno centralo, vodovod in radijsko oddajno postajo in bi v sili s svojimi rezervami vzdržala tri tedne. Leži 22 m pod zemeljsko površino in ima 1000 prostorov in hodnikov ter prehodov v skupni dolžini 5 km. Po eksploziji atomske bombe na Japonskem so strokovnjaki ugotovili, da bi bile njene 5 m debele stene in stropi iz jekla in železobetona zadostna obramba pred tako vrsto bombe.

• • •

Pri zadnjih demonstracijah egiptovskih dijakov v Aleksandriji se je manjša skupina dijakov in delavcev ponoči prebila na dvorišče univerze. Ko jih je policija pozvala, naj zapuste poslopje, so ga hoteli demonstranti zažgati. Poslopje so polili s petrolejem, vendar so gasilci začetke požara pogasili prej, preden je zavzel pomemben obseg. Kesneje so dijaki in delavci poslopje zapustili. Zasedla ga je policija, ki zdaj nadzoruje vse področje okoli univerze. Dijaki so demonstrirali zaradi egiptovsko-angleške pogodbe.

KMETIJSTVO

Krompirjev škrob

Zaradi uspehov, ki so jih dosegli s posebnim postopkom za pridobivanje visoko kakovostnega belega škroba iz sladkega krompirja, je za najbližjo bodočnost prav lahko predvidevati silen porast v produkciji te koristne rastline. Neka zadruga v Ameriki, ki ni štela več kot 1000 članov, je z enim samim pridelkom krompirja pridobila preko 1 milijon 360.000 kg škroba. Ta škrob so z velikim uspehom uporabili v tekstilnih tovarnah, pralnicah, pekarnah ter v slaščičarski industriji.

Vse to nudi poljedelcem zelo lepo priložnost, da svojim običajnim poljdelskim kulturam pridružijo novo, ki jim bo prinesla velik dohodek. Prihodnjo letino bodo v Floridi na osnovi uspehov znanstvenega preučevanja pripravili ogromne zasade krompirja.

JULIJSKA KRAJINA

Izredna brezposelnostna podpora

Nova uredba Zav. voj. uprave

Trst, 1. marca

Zavezniška vojaška uprava sporoča, da so s splošnim ukazom, ki se zdaj pripravlja, katerega takojšnja uporaba pa je dovoljena, ustanovili posebno odškodnino za neprostovoljno brezposelnost v korist delavcem, ki so jih odpustili iz službe po 31. avgustu 1945 toda pred 1. januarjem 1946.

Zgoraj imenovana odškodnina je samo začasna, ker je omejena na dobo od 1. januarja do 31. marca 1946 ter v tej dobi obsega navadno odškodnino za brezposelne in k njej spadajoča dopolnilna nakazila.

Zgoraj imenovano odškodnino bodo prejeli delavci, ki stanujejo na področju Julijske krajine, ki ga upravljajo zavezniške sile ter so sposobni za delo in vpisani pri krajevnem delovnem uradu in ki 1. januarja 1946 niso bili stari manj kot 16 in ne več kot 70 let ter so po 31. avgustu 1945, toda še pred 31. decembrom 1945 ostali neprostovoljno brez dela.

Do te odškodnine niso upravičeni tisti, ki so zaposleni pri domačih delih, priložnostni delavci, poljedelski delavci, splavarji in koloni, obrtniki in osebe, ki so zaposlene v lastnih podjetjih.

Interesenti se lahko za obširnejše in podrobnejše informacije obrnejo na urade Narodnega zavoda za socialno skrbstvo.

Višino začasne odškodnine za brezposelnost so določili na sledeči način:

Moški 80 lir na dan; ženske 60 lir na dan; moški in ženske med 16 in 18 letom 40 lir na dan.

Odškodnina se poviša: Za eno oskrbovano osebo 10 lir na dan; za dve oskrbovani osebi 15 lir na dan; za tri ali več oskrbovanih oseb 20 lir na dan.

Oskrbovane osebe so samo žene ter otroci pod 18 letom starosti.

Odškodnino bo plačeval Narodni zavod za socialno skrbstvo z upoštevanjem pogojev in določil, ki urejajo plačevanje navadne odškodnine za brezposelnost.

Dnevni red tržaškega pokrajinskega sveta

Trst, 1. marca

Na redni seji tržaškega pokrajinskega sveta dne 2. marca 1946 bodo obravnavali sledeči dnevni red: 1) Čitanje in odobritev zapisnika zasedanja dne 23. februarja; 2) sporočila predsedništva; 3) Občina Gradež: koncesija za igralnico; 4) slučajnosti: poročila upravne zakonite komisije o stanovanjskem vprašanju; 5) razno.

V sobi št. 3 bo zasedala komisija za javna dela in obnovo.

Nesreča pri streljanju topniškega bataljona 88. divizije

Gorica, 1. marca

Včeraj zjutraj je poveljstvo 88. ameriške pešadijske divizije objavilo sledeco uradno izjavo:

«Približno ob 14. uri 25. februarja je padla granata blizu hise ge. Ledice Camelli v sv. Zanucu v bližni Tržiča. Drobec granate je predrl zid ter povzročil smrt gospe.

Poklicali so takoj zavezniške vojaške oblasti, ki so takoj pričele z raziskovanjem. Niso se dognali natančno, od kje je priletela granata. Znano pa je, da je streljal v oddaljenosti približno 5 km artilerijski bataljon 88. pešadijske divizije.

V času raziskavanj so ocenili škodo, ki jo je utrpelo poslopje. Vojaxko osebje že izvaja potrebne priprave za popravilo poslopja.

Osebni zastopnik generala, ki poveljuje topniski diviziji, je prisostvoval pogrebu žene ter prispeval k pripravam in preskrbel mrtvaški voz. Vojaki divizije so zbrali za cvetje, prispevali v živežu in denarju.

Brigadni general Eric S. Molliter, poveljnik 88. topniske divizije se je podal osebno na obisk k družini pokojnice, da je izrazil svoje sožalje domacim.

Tudi zavezniško vojaško osebje je izrazilo družini najiskrenejše sožalje. Trudijo se, da bi preprečili, da bi se ponovili taki obžalovanja vredni dogodki».

Učiteljski sestanek v Pulju

Pulj, 1. marca

Včeraj ob 14.30 je bil veliki dvorani liceja «Giosue Carducci» sestanek vseh učiteljev osnovnih in srednjih šol, na katerem je na kratko spregovoril podpolkovnik Washburn.

Ameriški podpolkovnik, ki ga je kot ravnatelja javnega pouka pri zavezniški komisiji spremljal poročnik Simoni, je prisel v Pulj na kratek inspekcijski obisk in je istočasno hotel pozdraviti ves učiteljski zbor v Pulju.

V svojem govoru je omenil demokratični duh, ki odlikuje ameriško šolo in karakteristični vzgojni ustroj, ki velja v Združenih državah ter svoje besede zaključil z željo, naj bi v tej zarji novega življenja tudi mi mogli doseči druge vzgojne ustroje, v kolikor je potrebno ustvariti naš ustroj, ki bo moral odgovarjati novim časom.

Prepoved odpuščanja delavcev

Uvedba 40 urnega delovnega tedna

Trst, 1. marca

Zavezniška vojaška uprava sporoča, da splošni ukaz, ki ga zdaj izpopolnjujejo in katerega takojšnja uporaba je v naprej dovoljena, prepoveduje industrijskim podjetjem, ki so že podvržena določbam kolektivne pogodbe z dne 13. junija 1941, da ne smejo v času od 1. januarja do 31. marca 1946 odpuščati osebja.

Ta prepoved ne velja za delavce, ki so jih sprejeli v službo po 1. januarju 1946, za delavce, ki so zaposleni pri sezonskih delih in so jih sprejeli s pogodbo samo začasno ali samo priložnostno za določena dela; dalje za delavce, ki normalno pripadajo h kategoriji poljedelskih delavcev; za delavce, ki bi brez tehtnega in upravičenega razloga odklonili sprejeti zaposlitev, ki bi jim jo ponudil kak drug delodajalec. Prepoved ne velja tudi v primerih, kadar bi po zakonskih odredbah ali po kolektivni pogodbi sklenili prestanek delovnega razmerja s strani delavca, dalje nasproti tistim, ki bi se jim dokazalo, da se delovali po nalogu OVRE in spadajo pod določbe o čiščenju z odpustom za najmanj 3 mesece; končno za delavce, ki imajo druge osebne ali družinske dohodke.

Industrijska podjetja, ki so zgoraj omenjena, so obvezana takoj vzeti v službo delavce, ki so jih odpustili po 31. decembru 1945, če gre za delavce, za katere velja prepoved odpuščanja.

Razen tega se zaradi ponovnega sprejema brezposelnih delavcev v službo ponovno uveljavlja kraljevi zakonski dekret z dne 29. maja 1937, st. 1768, ki je bil spremenjen v zakon dne 13. januarja 1938.

Nadalje po prvi plačilni dobi po 29. decembru 1945 odrejajo izplačilo dopolnilne plače vsem industrijskim delavcem, delavcem in uradnikom, ki delajo manj kot 40 ur na teden in zaradi tega po pogodbenih določbah prejemajo zmanjšano placo.

Dopolnilo znaša 2/3 celotne plače, ki bi jo dobili, če ne bi delali manj kot 40 ur na teden.

Izjemoma ostane za mesec januar dopolnilna plača, ki jo morajo delavci dobiti v skladu s prej veljavnimi določili v višini 75% celotne plače in do meje 48 ur

Dopolnitev se računa tudi na vse postranske doklade k osnovni plači. Delavci, ki so upravičeni dobiti dopolnitev, morajo dobiti tudi družinske doklade v navadni izmeri.

Prispevek, ki ga morajo plačevati industrijska podjetja Blagajni za dopolnilne plače industrijskih delavcev, je določen na 5% kosmatih dohodkov in se nanaša v omejenem času od 1. januarja do 31 marca 1946 tudi na plače uradnikov brez omejitve na 3.600 lir mesečnih dohodkov, ki so določene za prispevke, katere morajo plačevati za družinske doklade.

BRITANSKE TVORNIŠKE HIŠE

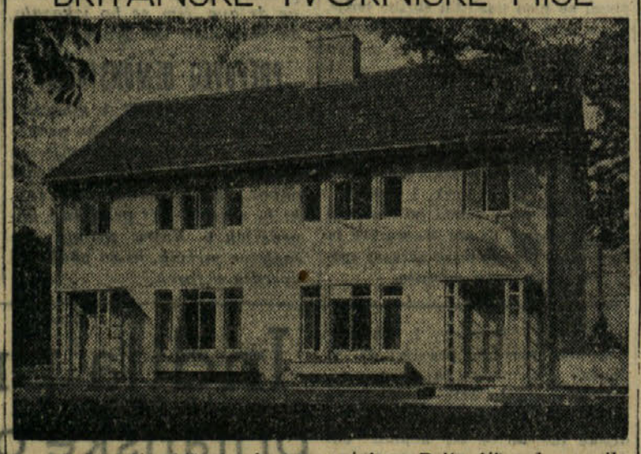

Industrija hiš se je po vojni v Britaniji zelo razvila. Pomanjkanje stanovanj je narekovalo hitre, vendar pa solidne ukrepe. Na sliki je takoimenovana «Wates» hiša, kakršne zdaj že v veliki množini izdelujejo v Angliji.

GORICA

Visoki zavezniški poveljniki na obisku v Gorici

V sredo je obiskal Gorico namestnik poveljnika za Sredozemlje in vrhovni poveljnik ameriških čet v sredozemskem vojnem področju, general John C. H. Lee in kontreadmiral Jules James, poveljnik ameriških pomorskih vojnih sil v Sredozemlju, da bi izvrsil pregled cet, razmeščenih v tem področju.

V Gorici sta pregledala različne oddelke 88. ameriške divizije, poleg tega pa tudi oddelke, ki so razmeščeni na goriškem področju. Ko sta izrazila svoje priznanje različnim poveljnikom in oddelkom, sta se poslovila in se podala z letalom v Benetke, kjer bosta obiskala in pregledala pristaniške naprave in zavezniške mornariške edinice, ki se tam nahajajo.

V Gorici je g. Franjo Godnič, nečak g. dekana v Dornbergu in brat g. župnika v Gradnem, daroval v semeniški cerkvi novo mašo. Navzoči so bili njegovi starši, sorodniki in prijatelji. Bogoslovci so bolehnemu novomašniku pripravili zelo lep praznik.

V visoki starosti 84 let je v Gorici umrla ga. Marija Kavčič, upokojena ravnateljica ljudske šole v Idriji. Pokojnica, ki je bila vzorna slovenska učiteljica z visokimi vzgojiteljskimi zmožnostmi, je poučevala 45 let.

V Turijaku v Furlanji so pokopali prelata dr. Jakoba Brumata. Pokojnik je bil nad 30 let profesor, rektor in duhovni vodja duhovnikov vsega Primorja. Zaradi njegovega smisla za pravičnost so ga fašisti večkrat preganjali.

V Vojscici so praznovali kar tri srebrne poroke. Vsem srebrnoporočencem so Nemci pred dvema letoma požgali domačije, vendar so kljub temu vsi zadovoljni, da so živi in zdravi dočakali konec vojne.

TRST

Službeni list ZVU št. 12 b in 13

Pokrajinski svet sporoča, da sta izšla dva zvezka službenega lista ZVU št. 12 b, ki vsebuje samo zasebne objave, in št. 13, ki vsebuje uradna določila in zasebne objave.

Nastopno predavanje prof. Maria Fubinija

V auli tržaxkega vseučilišča je imel uvodno predavanje pred številnimi poslusalci profesor Mario Fubini, ki je govoril o italijanski literaturi o temi: «Problemi literarne kritike, slog kritike in kritika sloga».

Profesor Fubini, ki ga je predstavil profesor Collotti in omenil med drugim tudi pred kratkim umrlega brata profesorja Fubinija, bivšega profesorja na visoki šoli, je pričel s svojim uvodnim predavanjem ter izrazil svoje zadovoljstvo, da more poučevati v tem mestu.

Pojasnil je, da je umetnostna kritika filozofija, ter ne bi smela biti hermetična, čeprav je kritika hermetično delo, kajti osnovni zakon kritike je jasnost. Govornik je spomnil na razne načine umetnostne kritike ter poudaril, da se kritika pri oblikovanju celotnega pojma o delu, ne sme omejevati le na enostranski vidik.

Zaključil je s pojasnilom, da mora biti kritika predvsem odkritje in javna izpoved človeštva.

Prodaja rib in drugih morskih živali

Oddelek za kmetijstvo Zavezniške vojaške uprave sporoca: Opozarjamo vse lastnike javnih lokalov, kjer prodajajo ribe, morske rastline in mehkužce, da mora biti po veljavnih zakonskih odredbah blago zdravnisko pregledano. Zaradi tega je treba po ukazu št. 20 vse sveze ribe in podobno nabaviti izključno le iz zbirnega središča (osrednja ribarnica).

Vse protizakonite prodajalce bodo prijavili in bodo kaznovani.

Za nadaljnja obvestila se je treba obrniti na ravnatelja osrednje ribarnice.

Koncert irske godbe

Igralci na piščali in bobnarji prvega bataljona londonskih irskih strelcev 167 brigade bodo priredili slovesnost mirozova na trgu Unità v soboto, 2. marca, ob 16.30 do 17 ure.

PREHRANA

Odrezke morajo predložiti vsi trgovci z jestvinami, klobasičarji, mlekarne, pekarne, itd., ki so jih odvzeli potrošnikom za izdani sladkor, angleško milo, olje, mast, kavo (odrezek st. 47 za prvo delitev), za kruh, mleko «Miranda», v prašku, ali «Pucci», za katere je rok za razdeljevanje včeraj zapadel. Mestni prehranjevalni urad bo zaradi tega urajoval danes in jutri nepreki0jeno od 8. do 19. ure. Jutrišnji dan je zadnji za predajo odrezkov.

Sepral sporoča, da je z današnjim dnem dovoljena prodaja kruha samo tistim potrošnikom, ki so se predbeležili pri dotičnem trgovcu.

Občni zbor pekov bo danes ob 17.30 uri v prostorih trgovinske zbornice. Vabijo vse peke na udeležbo.

Delitev kave prve skupine proti odrezku št. 47 so podaljšali do 9. t. m.

Spopad med partizani zaradi izobešanja zastav

Pulj, 1. marca

V četrtek v zgodnjih dopoldanskih urah, je prišlo do ostrega spopada na trgu blizu mestnega amfiteatra. Prepir se je vnel zaradi nekaj jugoslovanskih zastav, ki so jih namestili na napušč amfiteatra, katere so opazili, ko so vihrale v vetru.

Nekaj italijanskih partizanov se je povzpelo na napušč, da bi odstranili zastave. Ko so se vrnili po odstranitvi jugoslovanskih zastav, katere so nadomestili z novimi italijanskimi, so jih nenadoma napadli jugoslovanski partizani, ki so prihiteli branit svoje zastave.

Jugoslovanski partizani so se tudi povzpeli na napušč amfiteatra ter strgali italijanske zastave ob vzklikanju Titu. Razobesili so to pot hrvatske zastave. Obžalovanja vredno je, da vedno isti prenapeti in nestrpni mladeniči motijo mir meščanov. Ne dosežejo drugega kot ogorčenost prebivalstva. Kot običajno je izid podplute oči, razbiti nosovi in s krvjo oškropljeni obrazi.

PULJ

RAZDELJEVANJE KONZERVIRANIH RIB

Prehranjevalni odsek sporoča, da bodo začeli deliti vsem potrošnikom 2. marca ribje konzerve po 100 gr na osebo. Delitev bo proti odrezku št. 17 in odrezku za predbeležbo IZ živilske nakaznice. Konec delitve bo 15. marca. Cena 71 lir za kg.

RADIO

Sobota, 2. marca

7 glasba za dobro jutro; 7.15 slov. vesti; 7.30 ital. vesti; 7.55 glasba; 11.30 ameriški orkestri; 12 harmonični orkester; 12.30 predavanje v slovenščini; 12.45 slov. vesti; 13 ital. vesti; 13.15 sportna poročila; 13.30 Lalo, španska simfonija za violini in orkester; 14 umetniški horizont; 14.15 pregled vesti; 17 prenos iz Vidma; 18 komorna glasba; 18.30 Enotni sindikati; 19 oddaja za konec tedna — Kurentov večer; 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 opera; 23 ital. vesti; 23.15 slov. vesti; 23.45 nočno zabavišče.

Podarjene odeje raznim socialnim ustanovam

Oddelek za javno skrbstvo in dobrodelnost pri ZVU je daroval 1155 odej naslednjim ustanovam in zavodom: bolnisnici usmiljenih bratov, duševni bolnišnici, sanatoriju, civilni bolnišnici, zavetišču sv. Jožefa, domu za starce, najdenišnici Contavalle, šolskemu konviktu za usmiljenke, materinskemu in otroškemu zavodu, kolegiju sv. Alojzija in nijhovemu zavetišču, semenišču in združenju italijanskih partizanov, vsi v Gorici; Splošni bolnišnici v Krminu; domu za starce, obrtno-umetniski šoli in zavodu «Duca d'Aosta» v Gradiški in najdenišnici «A Cerruti» v Koprivi.

GOSPODARSTVO

V mesecu januarju je uvozila Švica za 12.800.000 švicarskih frankov angleškega blaga. Izvoz v Veliko Britanijo je dosegel 2.800.000 švicarskih frankov.

Opustitev izkoriščanja ameriške trgovinske mornarice bi povzročila po mnenju ameriškega trgovinskega ministrstva pomanjkanje ladjevja in zvišanje prevoznin. Združene države imajo 40 odstotkov vse svetovne trgovinske mornarice. V to pa še ni vštetih osem milijonov, ki je v službi vojaške uprave. Od leta 1939 se je svetovna tonaža zvečala od 60.600.000 ton na 69.335.000 ton, vendar so samo Združene države in Kanada povečale svojo trgovinsko mornarico. Vse druge važne pomorske države — Velika Britanija, Norveška, Danska, Francija, Grčija in Nizozemska — so imele znatne izgube.

Pogodbo za 20.000 italijanskih delavcev za delo v Franciji so podpisali. Delali bodo v rudnikih. Pogodba bo stopila v veljavo, čim bodo uredili nekaj finančnih in pravnih vprašanj.

Sovjetski ljudski komisariat za stanovanja in civilne gradnje bo še to leto nakazal za obnovo in zgraditev stanovanjskih hiš ter javnih poslopij eno milijardo rubljev. V teku leta bo končalo poklicne šole okoli 70 tisoč specializiranih stavbnih delavcev. Imeli bodo tudi tovarniško prakso. Število potrebnih šol bodo še povišali.

Združene države so obnovile urad za stabilizacijo gospodarstva, ki so ga ukinili po koncu vojne 20. septembra pret. leta. Ravnatelj urada je Chester Bowles.

Zavezniške nadzorstvene oblasti bodo odobrile italijansko-avstrijski trgovinski dogovor z dne 26. januarja. Italija bo izvažala sočivje, povrtnino, sladkor, konopljo, svilo, umetno svilo, živo srebro, žvepleni azbest, električne stroje in druge industrijsko blago v zamenjavo za les, železo, jeklo, tračnice in turbine.

Požiljke semenskega krompirja za Italijo so pričele prihajati na podlagi načrtov ustanove UNRRA. Vrednost dobav po načrtu bo 12.269.250 dolarjev. Dobavili bodo tudi 50.000 ton superfosfata, 40.000 ton kalijeve soli in 78.000 ton amonijevega nitrata. Predvidevajo zvečanje najmanj za 3 tone žita in 130 stotov krompirja na hektar. UNRRA je predvidela tudi dobavo traktorjev, kosilnic, mlatilnic in ostalih poljedelskih strojev v vrednosti približno 4 milijone dolarjev.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

MALI OGLASI

PRODAM BROWN BOVERI MOTOR tip M. S. 74, HP 12.5 ali zamenjam za manjšega od 0.5 do 5. HP. Ponudbe na upravo našega lista. 14844 Q

30 stotov
Kalijevega in natrijevega bikromata
prodam
SILCI - ul. Principe Amedeo 5
MILANO - tel. 65-329 in 62-181

Kdor oglašuje, ta napreduje

E. WALLACE 22.

POTEPUH

Pustolovska zgodba

«Že vem; čitala sem vse. Oprostite mi in želite, da bi bila srečna...».

«Ničesar podobnega nisem hotel povedati!» se je upiral Sam. «Hm! čemu še izgubljam čas! Pokvarili ste mi življenje in zdaj se še smejete».

«Sam, boljše bo, če greš», je dejal gospod Elmer.

Sam je skomignil z rameni in zapustil sobo. Na cesti se je spomnil krepkega odgovora. Bilo je prepozno».

Neprijeten molk je sledil Samovemu odhodu. Otilija je sedla v gugalni stol; gospa Elmer je od časa do časa pogleda proti možu; Andrej je imel polno glavo skrbi zaradi poljedelskega sestanka in ni hotel imeti še drugih.

Lena, švedska kuharica, je prišla v sobo s pladnjem, na katerem je imela velik srebrni vrč za kavo. Postavila je skodelice na mizo in nihče je ni imel poguma poslati iz sobe. Po prstih je tiho šla iz sobe z občutkom, da je našla kompromis med debelim teletom in prazno mizo.

Gospa Elmer je nalivala kavo in dejala: «Tvoja soba je pripravljena. Ne vem, kaj bom dejala ljudem».

Z zaničevalno kretnjo je dala skodelico Otiliji, ki je zamišljeno pričela srkati toplo kavo. Morebiti prehod preko proge le ni bil zastražen. Rdečebradec gotovo rad laže. Pito je znal biti previden... bil je kakor divja bitja v gozdu. Celo v temi je videl stvari, ki jih ona nikoli ne bi mogla. Morebiti je bilo res, da se je Sved obesil na ono zanko. Ni bilo prav nič smešno, toda Otilija se je morala nasmehniti. Gospa Elmer, ki jo je ves čas opazovala, je postajala razburjena.

«Veseli me, da se lahko smeješ, Otilija. Stric in jaz...».

«Ali sem se smejala?» je Otilija zamišljeno vprašala. «Oprosti, mislila sem na... na nekaj povsem drugega. Ali moram ostati tukaj? Ne bi mogla vzeti sobo v hotelu?».

Misel ni ugajala gospodu Elmerju.

«Kdo naj bi plačeval stanovanje? Ti nimaš denarja, da bi lahko plačala hotel».

Prvič so jo spomnili, da ničesar ni imela. Toliko ji Andrej Elmer že nikoli ni povedal.

«Ah, da?»

Nekdo je potrkal. Mož in žena sta se pomenljivo pogledala.

«Če je Sam, naj se vrne jutri», je zabrundal gospod Elmer.

Gospa je odšla iz sobe. Vrata sobe so bila tako debela, da ni bilo iz hodnika čuti nobene besede. Otilija se je gugala in podpirala glavo z rokami. Plašč je visel preko stola in pogled nanj jo je pomirjeval. Skoraj vsak madež ali luknja jo je spominjala na dogodek.

Vrata so se počasi odprla in gospa Elmer je vstopila; prijazen smehljaj na licih je izdajal, da mora biti obiskovalec važna osebnost.

«Izvolite, gospod».

Gospod je vstopil za njo. Bil je visok mož v salonski obleki. Poškrobana srajca je bila brezmadežno bela, črna samoveznica brezhibna; hlače so bile nekaj centimetrov prekratke in med telovnikom ter pasom je bilo videti za dva prsta srajce. Imel je majhne plave brčice in na nosu koščeno obrobljene naočnike.

«Stotnik Sullivan, s pravosodnega ministrstva», se je predstavil. «Ali je to gospodična?»

Vljudno se je priklonil Otiliji in prj tem je izpod rokavov pogledalo deset centimetrov zapestnika. Rokavi suknjiča so bili res nekoliko kratki.

Otilija se je zastrmela vanj. Gospod Elmer je nehal mrmrati pri sebi in je motril prišleca.

«Prihajam po posebnem naročilu iz Washingtona», je dejal stotnik Sullivan. «»Gospodična je aretirana».

Otilija je povesila glavo. Ni ji bilo treba izpraševati.

«Oblecite plašč. Imate kaj hrane v hiši?» je dejal obrnjen proti gospej Elmer, ki je prikimala, ker ni spravila glasu iz sebe.

«Sir, kruh, kekse», stotnik Sullivan je zagledal vrček za kavo, «kavo. Dolgo pot imava pred seboj».

Gospod Elmer si je toliko opomogel, da je lahko vprašal: «Ali je aretirana?»

«Aretirana», je dostojanstveno prikimal stotnik Sullivan s pravosodnega ministrstva. «Prekršek proti zakonu št. 29».

Gospa Elmer je izginila v kuhinjo in se kmalu vrnila s košaro polno hrane.

«Imate morebiti veliko steklenico?».

Pokimala je molče in se vrnila iz kuhinje z veliko steklenico. Stotnik Sullivan jo je napolnil z ostankom iz kavnega vrčka; dodal je mleka, vzel dve pesti sladkorja in spravil v žep smokinga. Pri delu je bil silno resen.

«Aretirana, Aretirana, pravite?».

Stotnik Sullivan je strogo pogledal gospoda Elmerja in nato vzel plašč, ki je bil obešen preko stola.

«Je vaš?».

Otilija, ki je medtem vstala, je prikimala.

«Greva», je dejal stotnik in pobral z mize dve skodelici. V roki je držal steklenico, v drugi pa košaro; jabolko se je skotalilo po tleh in ko ga je pobiral, se je pretrgal živ na jopiču; bela srajca je pogledala ven.

Otilija mu je poslušno sledila Pred vrtno ograjo je stal avto in prižgani motor je brnel in hropel. Otilija se je povzpela na vozilo, ki ni bilo posebno ugledno.

«Gospod stotnik. Avto se mi ne zdi prav primeren za dolgo potovanje», je dejal gospod Elmer, ki jima je sledil do vrtne ograje.

«Je kamufliran», je hladno odgovoril stotnik. «Vedno se kamufliramo».

Avtomobil je z glasnim hruščem vozil skozi Littleburg in prišel na dobro znano cesto. Otilija si je globoko oddahnila.

«Sijajni ste», je zamrmrala.

V oddaljenosti približno 60 kilometrov je neki mladenič telefoniral policiji in se jezil:

«... rjav usnjen kovčeg, s črkami R. T. Kako? Že dve uri pripovedujem. Bodite ljubeznivi in si zapišite: rjav usnjen kovček. Bil je pripet zadaj na avtu; v njem je bil smoking, brivski aparat in pižama».

Med vožnjo je Pito pričel pripovedovati.

«Pižama je bila odveč in sem jo odvrgel na polju. Žal mi je, ker bi lahko hlače uporabili za ogrinjali. Brivski aparat... vsi svetniki, kako je praskali».

Avto je bil eden izmed neštetih, ki so bili okoli ognja. Bil je zadnji v vrsti in nihče ni opazil, ko ga je odpeljal. Littleburška mladina ni bila točna z avtomobili. Edvard je vzel Ivanovega, če je bil njegov pokvarjen in ga niti ni vprašal za dovoljenje.

(Nad. prih.)